

INDAGACIÓN DIALÓGICA: Hacia una teoría y una práctica socioculturales de la educación.

Gordon Wells

Temas de Educación. Paidós, Barcelona 2001.

Aquest és un llibre que, enfront dels que pensen que l'educació ha d'equipar els alumnes amb el coneixement i les habilitats que valora la cultura, es situa en el *com s'ensenya* als alumnes i posa l'èmfasi en la teoria constructivista social de Vygotsky que predica la co-construcció de coneixement entre participants més madurs i menys madurs implicats en una activitat conjunta. Enlloc d'un individualisme competitiu, aquesta teoria proposa una comunitat col·laborativa en la que, amb el mestre com a líder, tots els participants aprenen juntament amb els altres i dels altres a partir de la seva implicació en una indagació dialògica, és a dir, en buscar, indagar, mitjançant el diàleg.

L'autor, molt conegut en el camp del llenguatge pel seu ampli estudi longitudinal "Llenguatge a casa i a l'escola" portat a terme a principis dels anys vuitanta des de la Universitat de Bristol, Regne Unit, comenta que fou aquest estudi el que va convèncer-lo de que els nens necessiten experiències variades i riques de converses amb els altres i que és a través d'aquests diàlegs com van construint llenguatge i coneixement.

Tot i que la llavor primera d'aquesta teoria prové de Vygotsky, aquesta no és l'única font teòrica. Juntament amb les aportacions d'aquest autor fonamentades en la teoria sociocultural, també es basa en les aportacions de Halliday, el qual en el seu article "*Towards a language-based theory of learning*" (Cap a una teoria de l'aprenentatge basada en el llenguatge) complementa aquest marc teòric incidint en el paper del llenguatge en el desenvolupament dels infants. Tots dos autors estan units en el seu interès en el paper que juga el llenguatge en el desenvolupament de l'individu com a membre d'una cultura concreta.

Un segon aspecte a tenir en compte en aquest marc teòric és la idea de coneixement. Al llarg del segon capítol, l'autor fa un repàs dels diferents enfocaments teòrics sobre el coneixement per, finalment, situar-se en una concepció que dóna prioritat a l'activitat de conèixer enfront a la tendència, tan profundament

arrelada en el marc educatiu, de la transmissió de coneixements i de la seva acumulació mitjançant un procés de recepció i memorització.

L'últim punt d'aquest marc teòric es centra de manera més directa en el paper fonamental del llenguatge, considerant amb més detall la relació existent entre discurs i coneixement, posant èmfasi, sobretot, en el paper del discurs lingüístic en la construcció de significat i la seva mediació en el coneixement. Finalment, l'autor caracteritza el que vol significar amb la paraula "Indagació". Rebutja que sigui un mètode ni tampoc un conjunt de procediments per a portar a terme activitats determinades sinó que vol ser un posicionament davant l'experiència i les idees, una predisposició per interessar-se per les coses, a plantejar preguntes i a intentar comprendre col·laborant amb els altres en l'intent de trobar respostes. A la vegada, l'objectiu de la indagació no és el "coneixement per se" sinó la predisposició i la capacitat d'utilitzar la comprensió sobre les coses que s'ha obtingut per actuar de manera responsable i fonamentada en les situacions que es puguin plantejar en el futur.

La segona part porta el títol de "Discurso, Aprendizaje y Enseñanza" i inclou cinc capítols, del 4 al 8. En el primer capítol d'aquest grup trobem una explicació de la relació entre text i parla i de com la parla pot ajudar a comprendre significats més abstractes. Aquesta relació la fa a partir d'un exemple d'activitat en la que l'objectiu era induir als estudiants en la pràctica de "fer ciència". En els següents capítols es revisen les diferents formes de discurs orals que s'utilitzen en les diverses activitats d'aula. Potser caldria destacar el capítol 8 que es centra en el desenvolupament de l'escriptura i el seu paper en la construcció del coneixement. Dins d'aquest capítol l'autor considera essencial que per a que l'escriptura provoqui el compromís de l'escriptor, el text resultant ha de ser funcional en relació amb l'activitat conjunta. A la vegada, ha d'abordar un tema en el que l'escriptor estigui interessat i del que estigui interessat en aprendre més. Com el mateix Wells conclou, aquestes condicions no són molt diferents de les que va proposar Vygotsky quan deia que l'ensenyament s'ha d'organitzar de manera que la lectura i l'escriptura siguin necessàries per alguna cosa ja que l'escriptura ha de ser significativa pels nens pel que cal incorporar-la en una tasca necessària i pertinent per a la vida. Una reflexió interessant quan l'aprenentatge lector encara es contempla com una tècnica i no com una eina de comunicació.

Finalment la darrera part del llibre, amb el títol "Aprendizaje y Enseñanza en la Zona de Desarrollo Próximo" es fa una revisió del pensament actual sobre la zdp i les diverses maneres en que segueix influint en la pràctica educativa.

El llibre aporta nous camins cap a la reflexió sobre com s'aprèn aprofundint en la teoria de Vygotsky sobre la co-construcció del coneixement i donant entitat al paper del llenguatge mitjançant el diàleg. En moments complicats pel món educatiu com els actuals, en els que hi ha un retorn cap a currículums molt estructurats i dirigits des del mestre, reflexionar sobre aquests aspectes pot ajudar en la tasca de fer ciutadans que actuen de manera responsable i fonamentada.